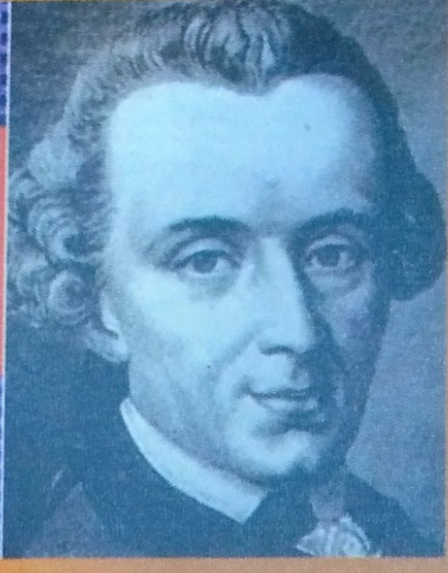
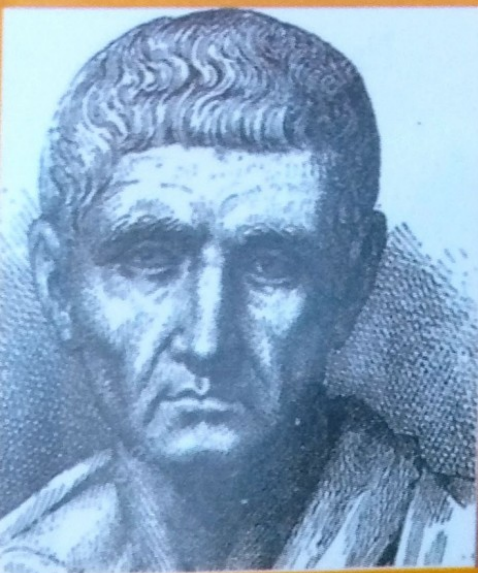

የፍልስፍና ትምህርት

ቅጽ-፪

ኦብጀክቲቪዝም እና
የሥነ ምግባር ፍልስፍና

አርታኢና አዘጋጅ
ብሩህ ዓለምነህ

ዮናስ ታደሰ
አሞን በቀለ

አዲስ አበባ
2013

የፍልስፍና ትምህርት

ቅጽ – ፪

ኦብጀክቲቪዝም

እና

የሥነ ምግባር ፍልስፍና

© 2013 ብሩህ ዓለምነህ

- የመጀመሪያ ዕትም – ግንቦት 2013

አርትዎትና ዝግጅት – ብሩህ ዓለምነህ

አሞን በቀለ
amonphilo@gmail.com

ጥናስ ታደሰ በርሄ
tadvon73@gmail.com

ምዕራፍ

ለዚህ መፅሐፍ ዝግድትና ህትመት የገንዘብ ድጋፍ እና የኮምፒውተር ትዩባ በማድረግ እገዛ ያደረጉ ተማሪዎቻችንንና በጎ ፈቃደኞችን ለመስግን እፈልጋለሁ። በዚህም መመሪት፡

የገንዘብ ድጋፍ ያደረጉ

- የናስ ታደሰ በርሄ

በድምፅ ያሉ ሌክቸሮችን በኮምፒውተር በመፃፍ እገዛ ያደረጉ

	የበጎ ፈቃደኛው ሥም	ከድምፅ ወደ ፅሁፍ የቀየረው ምዕራፍ
1.	የውልሰው ይበልጣል	የምዕራፍ 1 ክፍል
2.	አበበ ብሩ	የምዕራፍ 2 ክፍል
3.	ተመስገን ገበየሁ	የምዕራፍ 2 ክፍል
4.	ታረቀኝ መኮንን	ምዕራፍ 3, 4, 5 እና 6 መላውን
5.	ሐየሎም ተሻለ	ምዕራፍ 7, 8, 9 እና 10 መላውን
6.	ሰላም ገብሩ	ምዕራፍ 13 መላውን

ከዚህም በተጨማሪ ወደፊት የሚወጡ <<የፍልስፍና ትምህርት>> ቅጾች ላይ ያሉትን ትምህርቶች ወደ ፅሁፍ በመቀየር የተባበሩኝን በጎ ፈቃደኞች ለመስግን እፈልጋለሁ። እነሱም

- ሲከም ካሚል
- ቤተልሔም ሲሳይ
- መኳንንት ፋንታሁን እና
- ሃና ዴልቃ ናቸው።

ለሁላችሁም ቃል የገባሁትን እፈፅማለሁ፡ ከልብ እመስግናለሁ!!

መግቢያ 12

ክፍል ፩
የሥነ ምግባር ፍልስፍና
(Moral Philosophy)
(አሞን በቀለ)

ምዕራፍ 1: – የሥነ ምግባር ፍልስፍና መግቢያ 20

1.1 የሥነ ምግባር ፍልስፍና ምንነት 21

1.2 አራቱ የሞራል ፍርድ መሠረታዊ ባህሪያት 23

- የሞራል ፍርድ ልንሸሸው የማንችለው (unavoidable) ነው .. 24
- የሞራል ፍርድ ሌሎችን የሚያካትት ነው 24
- የሞራል ፍርድ ፍፁም የሆነ መልስ የለውም 25
- የሞራል ፍርድ የሰዎችን ነፃነት ታሳቢ ያደረገ ነው 26

1.3 የሞራል ፈላጎቶች ተግባር ምንድን ነው? 27

- የሞራል ፍርዶችን መገምገምና መተንተን 28
- የሞራል ቃላቶችን መተንተን 28
- የሞራል መስፈርቶችን መፈተሽ 29

1.4 የሥነ ምግባር ፍልስፍና ዘርፎች 30

1.4.1 Non Normative Ethics (ኢ - ብያኔያዊ ሥነ ምግባር) 30

- Descriptive Ethics (የዘገባ ሥነ ምግባር) 31

• Meta Ethics	32
-------------------------	----

4.2 Normative Ethics (የብያኔ ሥነ ምግባር)	33
---	----

A. አጠቃላይ የብያኔ ሥነ ምግባር (General Normative Ethics)	34
--	----

B. ገበሬዊ ሥነ ምግባር (Applied Ethics)	34
--	----

1. Environmental Ethics	35
2. Developmental Ethics	35
3. Professional Ethics	35

ጥያቄና መልስ — 35

ምዕራፍ 2 – ባህሪያዊ ሥነ ምግባር (Virtue Ethics) ..45

2.1 የሥነ ምግባር ህልዮች (Theories of Ethics)	45
--	----

2.2 ባህሪያዊ ሥነ ምግባር (Virtue Ethics)	46
---	----

2.2.1 ፕሌቶ – መልካምነት ምንድን ነው?	48
---------------------------------------	----

- የሞራል ልዕልና የዕውቀት ውጤት ነው፤ Virtue is knowledge!! 49
- የመልካም ሰው ህይወት፣ መልካም ካልሆነ ሰው ህይወት የተሻለ ነው (the just life is better than the unjust life) . . . 51

2.2.2 አሪስቶትል – የሰው ልጅ የመጨረሻ ግብ ምንድን ነው?	
---	--

ገንዘብ? አርካታ? ዝና? ወይስ ሌላ?	55
-----------------------------------	----

- ዩዲሞኒያ (Eudaimonia) 58
- ወርቃማው አማካይ (The Golden Mean) . . . 59

– ጥያቄና መልስ 61

ዋቢ መጻሕፍት	67
--------------------	----

**ምዕራፍ 3 – ውጤት ተኮር ሥነ ምግባር
(Consequentialism).....68**

3.1 Consequentialism Vs. Hedonism70

3.2 የውጤት ተኮር ሥነ ምግባር ቅርንጫፎች72

- Egoism and Utilitarianism

ምዕራፍ 4 – የራስ ደስታ ተኮር ሥነ ምግባር (Egoism) 73

4.1 Egoism – ሥርዎ ታሉ74

4.2 የEgoism ት/ቤቶች የወጡበት ማህበራዊ ሁኔታ74

4.3 አራቱ የEgoism ት/ቤቶች75

4.3.1 Cynicism (ዓለማዊ ባህታዊነት)76

4.3.2 Cyrenacism (ፈንጠዝያነት)80

- የደስታው ዓይነትና መጠን.....81

4.3.3 Epicureanism.....84

- ሦስት ዓይነት የሰው ልጅ ፍላጎቶች.....85
- ደስታንና ሀመምን ማስለት (Calculating Pleasure and Pain).....87
- ፍርሃት – የደስታ ፀር!! (አራቱ ፍርሃቶች) ...89
- የሞት ፍርሃት.....91

4.3.4 Stoicism.....95

- የStoicism ሥነ ዓለማዊ መሰረት (The Metaphysical foundation of Stoicism).....96
- ኢፒክቴቱስ (Epictetus).....98

ጥያቄና መልስ –.....100

ዋቢ መጻሕፍት.....107

ምዕራፍ 5 – የብዙሃን ደስታ ተኮር ሥነ ምግባር.....108

- 5.1 Egoism Vs. Utilitarianism109
- 5.2 የንብረት አክልነት Vs. የንብረት ዋስትና (Equality of Property Vs. Security of Property)110
- 5.3 The Hedonic Calculus112
- 5.4 Act Utilitarianism and Rule Utilitarianism113

ጥያቄና መልስ –115

ዋቢ መጻሕፍት117

ምዕራፍ 6 – ግዴታዊ ሥነ ምግባር

(Deontological Ethics).....118

- 6.1 Divine Command Ethics (መለኮታዊ ሥነ ምግባር)119
- የተፈጥሮ ህግ Vs. መለኮታዊ ህግ122
- 6.2 የሞራል ግዴታ ለይ የተመሰረተ ሥነ ምግባር (Duty Based Ethics)124
- ግዴታና ዝንባሌ (Duty Vs. Inclination)127
 - ውስጣዊ ግዴታ እና ውጪዊ ግዴታ (From Duty Vs. In accordance with Duty)127
 - ሊተው የሚችል ትዕዛዝ እና ሊተው የማይችል ትዕዛዝ (Hypothetical Imperative Vs. Categorical Imperative) 129
 - ይሄ Categorical Imperative ምን ይላል?131

ጥያቄና መልስ –135

ዋቢ መጻሕፍት141

ክፍል ፪

የሥነ ምግባር አስተምህሮ ተግዳሮቶች

(Challenges to Morality)

(አሞን በቀለ)

ምዕራፍ 7 – Logical Positivism.....144

7.1 የማረጋገጫ መርህ (The Verification Principle)147

7.2 በሎጂክ የሚረጋገጡና በስሜት ህዋሳቶቻችን የሚረጋገጡ
ዓረፍተ ነገሮች (Analytic Statement and Emperically
Verifiable Statements).....148

- በሎጂክ የሚረጋገጡ ዓረፍተ ነገሮች.....148

- በስሜት ህዋሳቶቻችን የሚረጋገጡ ዓረፍተ
ነገሮች.....149

7.3 ሎጂካል ፖዘቲቭዝም ለይ የተሰነዘሩ ትችቶች.....153

ዋቢ መጻሕፍት – 156

ምዕራፍ 8 – ከሞራል አንፃራዊነት የመጣ ተግዳሮት...157

8.1 የባህል አንፃራዊነት ሁለት ጥቅሞች.....161

8.2 የባህል አንፃራዊነት ድክመቶች.....162

ዋቢ መጻሕፍት – 168

ምዕራፍ 9 – ከተወሳኝነት (Determinism) የመጣ ተግዳሮት 169

9.1 ጥብቅ ተወሳኝነት (Hard Determinism).....170

9.2 ልል ተወሳኝነት (Soft Determinism).....171

ምዕራፍ 10 – ከኒቸ (Nietzsche) የመጣ ተግዳሮት....173

10.1 የጌትነት ሞራሊቲ እና የደካሞች ሞራሊቲ (Master Morality and Slave Morality).....174

10.1.1 የጌትነት ሞራሊቲ.....174

10.1.2 የደካሞች ሞራሊቲ.....176

• የተራራው ስብከት፣ ክርስትናና ዲሞክራሲ.....178

10.2 The Will to Power.....180

10.3 የሞራል ሽግግር (Transvaluation of Values).....181

10.4 ልዕለ ሰብ (Super Man).....182

ጥያቄና መልስ –..... 185

- ክርስቶስ ባመጣው ሐሳብ በቢሊዮኖች የሚቆጠሩ ሰዎች እየኖሩበት መሆኑን ስናይ «The Will to Power» የሚለውን የኒቹ ሐሳብ ክርስቶስ ላይ እናየውም ወይ? ከዚህ አንፃር ክርስቶስን እንደ Super Man ልንቆጥረው እንችልም ወይ?.....185 እና 194
- የባህል አንፃራዊነት «Declaration of Universal Human Rights» ከሚለው ሐሳብ ጋር እንዴት ነው የሚታየው?.....186
- በኒቹ አሳቤ ሴቶች «ልዕለ ሰብ» ሊሆኑ አይችሉም ማለት ነው?.....189

ዋቢ መጻሕፍት – 199

ክፍል ፫

ኦብጀክቲቪዝም እና የኮምፒውተር ሳይንስ ፍልስፍና (Objectivism & Philosophy of Computer Science) (የናስ ታደሰ በርሄ)

ምዕራፍ 11 – የኦብጀክቲቪዝም ፍልስፍና መግቢያ...202

- 11.1 ለምን ኮርሱን «Objectivism and Philosophy of Computer Science» አልነው? 205

ምዕራፍ 12 – ቅድመ ኦብጀክቲቪዝም የሥነ ዕውቀት ታሪክ..... 209

- 12.1 ረቂቅ ፅንሰ-ሐሳቦች ከገሀዱ ዓለም (Reality) ጋር ያላቸው ዝምድና ምንድን ነው? 210
- 12.2 አውናዊነት (Realism) — ፕሌቶ እና አሪስቶትል..... 213
- የፕሌቶ አውናዊነት (Plato's Realism)..... 213
 - የአሪስቶትል አውናዊነት (Aristotle's Realism).... 214
- 12.3 ለመሆኑ የአሪስቶትል አሸናፊነት አንዴት ነው የሚገለፀው? 218
- 12.4 ሬኔ ዴካርት — ወደ ሀሊናዊነት (Subjectivism) መሸጋገሪያ ድልድይ..... 220
- 12.5 የኢማኑኤል ካንት ሀሊናዊነት እና የኮፐርኒክስ አብዮት በፍልስፍና.. 229
- ከዴካርት ወደ ካንት — ዴካርት ምንድን ነበር የተቸገረው? ... 231
 - ካንት «Noumena የሚባል የማይታወቅ ዓለም አለ» ስለማለቱ
 - ካንት ከፈራው የSolipsism ችግር መዳን አለመቻሉ! 236

ጥያቄና መልስ —236

13.1 Philosophical Axioms.....249

- Axiom – 1: Existence.....250
- Axiom – 2: Consciousness.....250

13.2 Atlas Shrugged.....251

13.3 የፅንሰ ሐሳብ አፈጣጠር (Concept Formation)254

- በተጨማሪም ዓለም ውስጥ <<ፈረስ>> ካለ፡
<<ፈረስ – ነት>>፣ የት ነው ያለው?254
- ሁለቱ የፅንሰ ሐሳቦች መገለጫ ባህሪያት.....254
 - ✓ ሁለንተናዊነት (Universality).....255
 - ✓ ረቂቅነት (Abstractness).....256
- ለመሆኑ <<ፅንሰ ሐሳብ>> ምን ጠቀመን?256
- <<ፅንሰ ሐሳቦች>> አንዴት ይሰራሉ?258

ጥያቄና መልስ –.....263

- አንደ ፍቅር፣ ጥላቻ፣ አግዚአብሔር፣ ሰይጣን ያሉ መለኪያ የለላቸው ፅንሰ ሐሳቦች ላይ አንዴት ነው የደረሰነው?263
- <<ፍቅር>> የሚለው ፅንሰ ሐሳብ ላይስ አንዴት ነው የምንደርሰው? ...265
- Logic – The Law of Thought.....270
- መስተጋብአዊ ሥነ አመክንዮ (Induction)272
- የሰው ልጅ ሲወለድ አእምሮው አንደ ልሙጥ ወረቀት ነው?279

ምዕራፍ 14 – የኮምፒውተር ሳይንስ ፍልስፋ፡.....286

14.1	Philosophy of	287
14.2	Philosophy of Mathematics	288
14.3	የቀመር ዘመን (Age of Computing)	292
14.4	ሰው ሰራሽ እስተውሎት (Artificial Intelligence).....	298
14.5	Science and Postmodernism	299
14.6	በርግጥ፡ «የሚያስብ ማሽን መሰራት እንችላለን ወይ?».....	300
14.7	«Artificial Intelligence»ን ፍልስፍናዊ የሚያደርጉት ምስት ነገሮች	301

ጥያቄና መልስ –304

- **Artificial Intelligence የሚያስብ ይመስላል፡ ሆኖም ግን ከሁኔታዎችና ከስህተቱ መማር ይችላል?**304
- **Deductive and Inductive Thinking in Artificial Intelligence**.....308
- **Artificial Intelligence በተመለከተ ትልቁ ጥያቄ፡ «እንደ ሰው ማስብ የሚችል ማሽን መሰራት እንችላለን? ወይስ እንችልም?»** የሚለው ሳይሆን፡ «በሁለመናው (በሰሜትና በእስተሳሰብ) ሰውን የሚመስል ማሽን መሰራት ያስፈልገናል ወይ? የሚለው ይመስለኛል፡፡ እናም «ልክ እንደ ሰው ሰሜት ያለውና ማስብ የሚችል ማሽን መሰራት ያስፈልገናል ወይ?»311
- **ኪነ ጥበብ በObjectivism**.....315
- **መፍጠር የምንችለው በፕሌቶናዊ ሳይሆን በእረስቶትላዊ ሥነ ዓለማዊ አመለካከት ውስጥ ስንሆን ብቻ ነው!!**317
- **«መሰላቸት» የሚመጣው መሰራትና መጣር ስናቆም ነው!!** ..319
- **ምናልባት ወደፊት ልክ እንደ ሰው ዓይነት የሚያስብና የሚሰማው ማሽን የመሰራቱ መክራ ቢሳካ፡ ይሄ ማሽን «ሰውነትን» ያሟላል?**320
- **ፍልስፍና ለምሁራዊ ታማኝነት በጣም ይጨነቃል**.....321

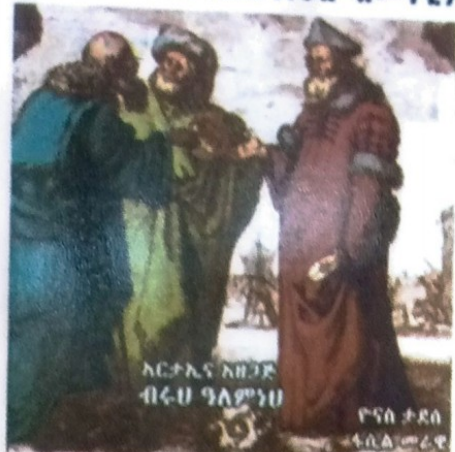
ከአዘጋጁ ሌሎች ሥራዎች መካከል

የፍልስፍና ትምህርት

ቅጽ-፩

የሰው ልጅ የሐሳብ ታሪክ

ከቅድመ ሶቅራጦስ እስከ ድህረ-ዘመናዊነት

አርታኢና አዘጋጅ
ብሩህ ዓለምነህ

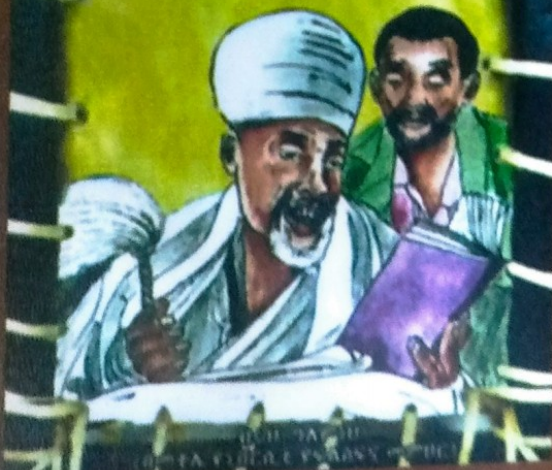
የፍል ታደሰ
ፋሊል ሙሪዊ
030 948-90

የኢትዮጵያ ፍልስፍና

የዘርዋያሰቀብና የወኔደ ሕዝቦች ሐተታዎች ትንታኔ
(ከነሐተታዊነት)

5ኛ
ሰነድ

ታሪክ፣ የምሃዊነት፣ ፍልስፍናና ሀገራዊ ቀዋት
የተዋገዱበት

ብሩህ ዓለምነህ

(በግልጽ የሚገኝ የፍልስፍና ምህጽን)

ዋጋ 200.00 ብር